

Sygn. akt III AUa 1488/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Ewa Stryczyńska (spr.)

Sędziowie: SA Anna Kubasiak

SO del. Marcin Graczyk

Protokolant: sekr.sądowy Karolina Majewska

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2017 r. w Warszawie

sprawy M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o umorzenie nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji M. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 czerwca 2015 r. sygn. akt XIV U 675/15

oddala apelację.

UZASADNIENIE

M. D. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 18 grudnia 2014r. nr (...), którą odmówiono umorzenia należności z tytułu składek na:

- a) ubezpieczenia społeczne - za okres od sierpnia 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 4.674,07 złotych;
- b) ubezpieczenia zdrowotne - za okres od sierpnia 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 2.261,46 złotych;
- c) Fundusz Pracy - za okres od sierpnia 2008r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 485,16 złotych.

W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że Zakład w dniu 24 maja 2013 roku wydał decyzję nr (...) określającą warunki umorzenia należności z tytułu składek. Podniósł, że warunkiem umorzenia jest nieposiadanie na dzień wydania niniejszej decyzji niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Emerytur pomostowych. Należności te podlegały spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji. Decyzja została doręczona 27 maja 2013 roku, 28 czerwca 2013 roku stała się prawomocna, a zatem termin spłaty upłynął 28 czerwca 2014 roku. Warunek spłaty należności nie został spełniony, w związku z tym organ orzekł jak w sentencji decyzji.

M. D. wniósł o zmianę powyższej decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy zgodnie z treścią decyzji organu rentowego z dnia 24 maja 2013 roku.

Odwołujący się zarzucił naruszenie art. 1 ust. 10 - 13 ustawy z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność poprzez uznanie, że ubezpieczony nie spełnił warunku, o którym mowa w art. 1 ust. 10 ustawy. Ubezpieczony podniósł, że na skutek wniosku wniesionego w terminie, w dniu 28 sierpnia 2014 roku zawarł z Zakładem umowę o rozłożenie na raty należności z tytułu składek, a tym samym spełnił warunek konieczny do umorzenia należności. Odwołujący się wskazał, że warunek spłaty należności niepodlegających umorzeniu uważa się za spełniony również wtedy, jeżeli w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji o umorzeniu składek zostaną one rozłożone na raty. Ubezpieczony zawarł taką umowę z organem 28 sierpnia 2014 roku. Wniosek o rozłożenie należności na raty został wniesiony w terminie, przed upływem 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji, tj. przed 28 czerwca 2014 roku. Nadto odwołujący się wskazał, że terminowo rozliczał się z należności wynikających z tej umowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z 26 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia faktyczne:

M. D. w dniu 1 marca 2013r. złożył wniosek o umorzenie nieopłaconych należności za okres od sierpnia 2008r. do lutego 2009r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy, na podstawie ustawy z 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (tzw. ustawy abolicyjnej).

M. D. prowadził działalność gospodarczą i z tego tytułu zgłoszony był do ubezpieczeń w okresie od 1 stycznia 1999r. do 29 maja 2012r. Działalność gospodarczą ubezpieczony zlikwidował 28 maja 2013r.

W 2012r. organ rentowy określił wysokość zadłużenia odwołującego się z tytułu nieopłaconych składek za okres od sierpnia 2008r. do kwietnia 2012r. na kwotę 49.990,56 złotych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych 24 maja 2013r. wydał decyzję o nr (...), w której określił, że według stanu na 1 marca 2013r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek za okres: sierpień 2008r. - luty 2009r. na:

- a) ubezpieczenia społeczne - w łącznej kwocie 4.674,07 złotych,
- b) ubezpieczenia zdrowotne - w łącznej kwocie 2.261,46 złotych,
- c) Fundusz Pracy - w kwocie 485,16 złotych.

Warunkiem umorzenia ww. należności była spłata należności niepodlegających umorzeniu za okres od 1 stycznia 1999r., w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Powyzsza decyzja w dniu 27 maja 2013r. została doręczona radcy prawnemu R. S. tj. pełnomocnikowi odwołującego się. W dniu 28 czerwca 2013r. stała się prawomocna, a termin spłaty należności upływał 28 czerwca 2014r.

W związku z decyzją abolicyjną odwołujący się zwrócił się w piśmie z 16 kwietnia 2014r. do organu rentowego z prośbą o wyliczenie sumarycznej kwoty do zapłaty jego nierozliczonych zobowiązań na dzień 24 czerwca 2014r. Organ pismem z 16 czerwca 2014r. wskazał wysokość zaległości niepodlegających umorzeniu. W dniu 23 czerwca 2014r. ubezpieczony zwrócił się z prośbą o rozpatrzenie wniosku o układ ratalny spłaty zadłużenia z tytułu składek w wysokości 20.942,39 złotych i kwoty 9.074 złotych z tytułu odsetek.

Jednocześnie odwołujący się poinformował, że 23 czerwca 2014r. uregulował zobowiązania z tytułu kosztów egzekucji w wysokości 347,70 złotych, kosztów upomnień w wysokości 362,40 złotych i odsetek w wysokości 814 złotych i 3.910 złotych.

W dniu 28 sierpnia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych reprezentowany przez J. L., Kierownika Inspektoratu (...) zawarł z ubezpieczonym M. D. umowę nr (...) o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek, w której ustalono, że wierzyciel rozkłada należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne na 30 rat, a z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne na 18 rat, plus opłata prolongacyjna.

Odwołujący się w okresie od września do grudnia 2014r. terminowo opłacał raty z tytułu zawartej z organem umowy.

W związku z niespełnieniem warunku spłaty należności nie objętych postępowaniem o umorzenie w okresie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych - zaskarżoną decyzją z 18 grudnia 2014r. odmówił odwołującemu się umorzenia nieopłaconych należności.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny na podstawie całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym zgromadzonych w aktach sprawy i aktach organu rentowego dokumentów. Sąd dał wiarę zebranych w sprawie dokumentom, gdyż żadna ze stron nie kwestionowała ich wartości dowodowej, a nadto brak było jakichkolwiek podstaw, by podważać ich rzetelność czy autentyczność.

Uwzględniając powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie M. D. podlega oddaleniu.

Sąd wskazał, że ustawa z 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność przewiduje umorzenie:

- składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wypadkowe, za okres od 1 stycznia 1999 roku do 28 lutego 2009 roku za osoby obowiązkowo podlegające tym ubezpieczeniom z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej,
- odsetek za zwłokę od ww. składek,
- opłaty prolongacyjnej, kosztów upomnienia, opłaty dodatkowej, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Warunkiem umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 roku, do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego, o czym mówi ust. 10 wymienionej ustawy. Niepodlegające umorzeniu należności podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji organu.

Zgodnie z § 1 ust. 12 wskazanej ustawy, w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu. W przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7,11 i 12 Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o odmowie umorzenia należności.

W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżona decyzja jest prawidłowa. Odwołujący się nie spełnił warunku wynikającego z art. 1 ust. 10 ustawy o abolicji, tj. warunku spłaty w terminie 12 miesięcy, należności niepodlegających umorzeniu.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w decyzji z 24 maja 2013r. (nr (...)) w punkcie II wprost jest wskazane, że warunkiem umorzenia należności

wymienionych w decyzji jest spłata należności z tytułu składek niepodlegających umorzeniu, za okres od 1 stycznia 1999r., w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji. Powyższa decyzja została doręczona

odwołującemu się 27 maja 2013r. zatem 28 czerwca 2013r. stała się prawomocna, a termin spłaty należności upłynął 28 czerwca 2014r. Umowa o rozłożenie należności na raty została zawarta 28 sierpnia 2014r., co oznacza, że zawarto ją po upływie 12 miesięcznego terminu.

Sąd Okręgowy rozważył kwestię złożenia przez ubezpieczonego wniosku o rozłożenie należności na raty. Ubezpieczony złożył wniosek 23 czerwca 2014r., a zatem 5 dni przed upływem 12 miesięcznego terminu. W ocenie Sądu Okręgowego wniosku tego nie można traktować jako spełnienia przesłanki z § 1 ust. 12 ustawy. Przepis wyraźnie bowiem wskazuje, że warunek z ust. 10 uważa się za spełniony, gdy należności „zostaną rozłożone na raty”. Po złożeniu wniosku organ rentowy musiał jeszcze wyrazić zgodę na zawarcie umowy ratalnej. Nie można uznać warunku rozłożenia należności na raty za spełniony, gdy stan ten był niepewny i przyszły, gdyż możliwe było wydanie przez organ decyzji odmownej. Mając na uwadze stan faktyczny sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że warunek z ust. 12 nie został spełniony.

W związku z niespełnieniem warunku spłaty należności w ustawowym terminie Zakład Ubezpieczeń Społecznych - zaskarżoną decyzją – słusznie, w ocenie Sadu pierwszej instancji, odmówił odwołującemu się umorzenia należności i dlatego też Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący się M. D. zaskarżając go w całości i żądając zmiany zgodnie z żądaniem odwołania, względnie uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji z orzeczeniem zwrotu kosztów sądowych.

W uzasadnieniu odwołujący się wskazał, że z art. 1 ust 1 pkt 12 ustawy z 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, nie wynika kiedy rozłożenie na raty ma nastąpić, a w szczególności przepis nie stanowi że rozłożenie na raty ma nastąpić przez podpisanie umowy w tym terminie. W ocenie apelującego wystarczyło złożenie wniosku przed upływem 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji, a fakt że ZUS nie rozpoznał tej decyzji niezwłocznie, ale po prawie dwóch miesiącach, nie jest winą składającego odwołanie. Zdaniem apelującego dotrzymał on terminu złożenia dokumentów i bez znaczenia jest czy 5 dni przed upływem terminu wyznaczonego przez ustawodawcę czy 35 dni, skoro organ rentowy swoją decyzję podejmował przez ponad 60 dni, a według prowadzącego sprawę pracownika ZUS złożenie wniosku prolongowało wszelkie terminy o czas jego rozpatrzenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012r. poz.1551, zwana ustawą abolicyjną) na wniosek osoby podlegającej w okresie od 1 stycznia 1999r. do 28 lutego 2009r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016r. poz.963 ze zm.), która przed dniem 1 września 2012r. zakończyła prowadzenie działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w art. 8 (pkt 1), innej niż wymieniona w pkt 1 (pkt 2) umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia społeczne za okres od 1 stycznia 1999r. do 28 lutego 2009r. Dotyczy to także

odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

W ustępie 6 art. 1 ustawy abolicyjnej wskazano, że umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Wykładnia tego przepisu wskazuje, że osobami uprawnionymi do złożenia wniosku o umorzenie należności składkowych są osoby podlegające w okresie od 1 stycznia 1999r. do 28 lutego 2009r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy systemowej (a zatem także osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych - art. 8 ust. 6 pkt 1), które posiadają zaległości składkowe na te ubezpieczenia za okres od 1 stycznia 1999r. do 28 lutego 2009r. Warunek ten został przez ubezpieczonego spełniony albowiem jego zadłużenie wynikające z nieuregulowania należności składkowych obejmuje okres od sierpnia 2008r. do kwietnia 2012r. Jednocześnie - jak wykazało przeprowadzone przez Sąd pierwszej instancji postępowanie dowodowe – wnioskodawca nie opłacił należności niepodlegających umorzeniu na mocy ustawy z 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (obejmujących okres od sierpnia 2008r. do lutego 2009 r.) w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji ZUS z dnia 24 maja 2013r., tj. od dnia 28 czerwca 2013r.

Odwołujący się w dniu 23 czerwca 2014r. złożył wprawdzie wniosek o układ ratalny spłat jego zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych pismem z dnia 22 sierpnia 2014r. poinformował odwołującego się o wyrażeniu zgody na rozłożeniu należności z tytułu składek na raty. Do zawarcia umowy o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek doszło jednak dopiero w dniu 28 sierpnia 2014r.

Podkreślić w tym miejscu trzeba - odnosząc się do zarzutów apelującego – że zgodnie z ust. 12 art. 1 w/w ustawy w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

Wbrew twierdzeniom odwołującego się do rozłożenia na raty zaległości z tytułu składek dochodzi z chwilą zawarcia umowy określonej w art. 29 ust 1a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a nie z chwilą złożenia wniosku o zawarcie układu w przedmiocie rozłożenia należności na raty lub odroczenia terminu płatności. Postulowana przez apelującego wykładnia rozszerzająca art. 1 ust. 12 ustawy o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność jest niedopuszczalna gdyż oznaczałaby w istocie interpretację przeciwną jednoznaczному brzmieniu tego przepisu. Przepis mówi bowiem wyraźnie o fakcie dokonaniem rozłożenia na raty albo odroczenia terminu płatności niepodlegających umorzeniu należności, który nastąpić musi w okresie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji. W przedmiotowej sprawie fakt zawarcia umowy przez odwołującego się z organem rentowym w przedmiocie rozłożenia należności na raty nastąpił niewątpliwie po upływie owego 12 miesięcznego terminu, a zatem przesłanka wynikająca z art.1 ust.12 ustawy abolicyjnej, nie została spełniona.

Odroczenie terminu płatności należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne oraz rozłożenie należności na raty następuje w formie umowy, do której to umowy winny mieć zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 70 § 1 k.c. w razie wątpliwości umowę poczytuje się za zawartą w chwili otrzymania przez składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane - w chwili przystąpienia przez drugą stronę do wykonania umowy. Do zawarcia umowy doszło zatem w dniu 28 sierpnia 2014r. Zatem, wobec ustalenia, że w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, tj. do 28 czerwca 2014r., niepodlegające umorzeniu należności nie zostały przez M. D. uregulowane, jak również nie doszło w tym terminie do rozłożenia wspomnianych należności na raty, warunek umorzenia należności z tytułu składek nie został spełniony.

Z tych względów Sąd Apelacyjny podzielił w całości ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Okręgowego, jako prawidłowe i trafne, zaś apelację uznał za bezzasadną, o czym orzekł na podstawie art. 385 k.p.c. oddalając w całości apelację M. D..